

# PRŮZKUM — NEJDŮLEŽITĚJŠÍ DRUH BOJOVÉHO ZABEZPEČENÍ

Modernizace prostředků jaderného napadení a zavádění nových konvenčních zbraní, zejména průzkumných a palebných systémů a dalších vysoce účinných přesných zbraňových systémů do výzbroje ozbrojených sil států NATO, jsou faktory, které ovlivňují růst úlohy a významu průzkumu. Tento růst se projevuje zvláště při zabezpečení prvních operací na počátku války.

Podmínky pro organizaci a vedení průzkumu jsou proto stále složitější.

Průzkum musí včas zjistit bezprostřední přípravy nepřítelů k rozpoutání války, jeho přípravy k jadernému útoku, poskytnout velení nezbytné údaje ke správnému stanovení jeho předpokládaného zámyslu a činnosti, včas zjistit přirodní objekty, které je nutné efektivně ničit vlastními jadernými údery.

Rovněž v operacích, zahajovaných jen s použitím konvenčních zbraní, rozšířil se rozsah úkolů průzkumu, zvýšila se jejich důležitost a složitost. Došlo k tomu v souvislosti s růstem rozmachu operací, sražení, dynamiky a rychlého průběhu bojové činnosti i boje, mnohonásobným růstem počtu objektů, které je nutné zjistit, umlčet nebo zničit, i se stále rostoucími možnostmi nepřítelů čelit opatřením našeho průzkumu.

Proto je plným právem průzkum považován za nejdůležitější druh bojového zabezpečení. Představuje souhrn opatření, která uskutečňují velitelé všech stupňů,

štáby a vojska s cílem získat průzkumové zprávy o nepříteli a terénu v prostoru předpokládané činnosti, nezbytné k přípravě a úspěšnému vedení operací a boje.

Průzkum se organizuje a vede k zabezpečení operací, sražení, bojové činnosti a boje v různých měřítcích:

- ve strategickém měřítku — v zájmu přípravy a vedení války i strategických operací všech druhů,

- v operačním měřítku — v zájmu přípravy a vedení operací, sražení a bojové činnosti,

- v taktickém měřítku — v zájmu přípravy a vedení boje.

Průzkum se proto dělí, v závislosti na rozsahu, předurčení a významu plněných úkolů, na strategický, operační a taktický.

Hlavními organizátory průzkumu jsou náčelníci štábů a náčelníci příslušných druhů vojsk a služeb.

Z těchto faktů vyplývají i **základní požadavky kladené na průzkum**, ke kterým patří: cílevědomost, nepřetržitost, aktivnost, včasnost, operativnost, utajení, hodnověrnost a přesnost určení souřadnic zjišťovaných objektů (cílů).

Nejdůležitějším požadavkem je nepřetržitost průzkumu, která spočívá v jeho neustálém vedení jak při přípravě, tak v průběhu boje, ve dne i v noci, za jakékoli situace, v jakémkoli terénu a za jakéhokoli počasí. Včasnost a operativnost průzkumu spočívá v získávání nutných průzkumových údajů a v jejich předávání ve-

litélům, štábům a vojskům ve stanovených lhůtách, v jejich rychlé analýze a rozhodnutí pro okamžité využití při rozhodování a použití prostředků ničení, ve včasném zvyšování a přenašení úsilí průzkumu při změně situace a plnění úkolů.

Přesnost určení souřadnic zjišťovaných objektů (cílů) spočívá v určení jejich polohy s minimálně přípustnými chybami k zabezpečení efektivního použití prostředků jaderného a palebného ničení.

#### **Průzkum nepříteli se vede s cílem zjistit:**

- jeho operační (bojovou) sestavu, příslušnost, bojeschopnost, rozmístění a uskupení vojsk,
- uskupení jeho prostředků jaderného a chemického napadení, prostorů jejich rozmístění,
- charakter činnosti, zámysl, silná a slabá místa,
- prostory rozmístění palebných prostředků, prostředků REB, průzkumu a PVO, míst velení,
- prostory letišť a přistávacích ploch vojskového letectva,
- stupeň a charakter ženíjního vybudování prostorů, systém zátarasů, zejména jaderných,
- výsledky jaderných a palebných úderů vedených na nepříteli,
- nové bojové prostředky a způsoby vedení boje,
- morálně politický stav vojsk a obyvatelstva.

#### **Průzkum terénu se vede s cílem zjistit:**

- zvláštnosti reliéfu terénu, výskyt přírodních překážek, stav půdy, komunikací a zdrojů vody, charakter vodních překážek, místa přepravišť a brodů,
- vliv terénu na přesuny a vedení boje, na použití jaderných zbraní a ostatních prostředků hromadného ničení a ochranu proti nim,
- prostory závalů, požárů a zátop,
- pásma radioaktivního, chemického a bakteriologického zamoření, možné směry jejich překonávání nebo obejití.

**Průzkum vedou všechny druhy vojsk, speciální vojska a letectvo.** Rozhodující úkoly plní průzkumné svazky, útvary a jednotky, které jsou určeny k průzkumu nepříteli a terénu, jakož i k ničení a vyřazení důležitých nepřátelských objektů i k plnění dalších speciálních úkolů. Patří k nim svazky a útvary speciálního průzkumu, svazky a útvary rádiového a radiotechnického průzkumu, útvary a jednotky radiolokačního, hloubkového, vojskového,

dělostřeleckého, ženíjního, radiačního a chemického průzkumu.

K vedení vzdušného průzkumu nepříteli, terénu a počasí se používá vojenské letectvo, zvláště průzkumné, které je za tímto účelem vyzbrojeno pilotovanými a bezpilotními průzkumnými letouny. V některých případech mohou letouny ničit jimi zjištěné a zvláště důležité nepřátelské cíle formou úderného průzkumu.

Průzkum u frontu a u vševojskové armády se vede silami a prostředky speciálního, rádiového, radiotechnického, radiolokačního, vzdušného, dělostřeleckého, ženíjního a radiačního a chemického průzkumu.

Průzkum u divize a pluku se vede silami a prostředky vojskového, radiolokačního, dělostřeleckého, ženíjního, radiačního, chemického, bakteriologického a u divize kromě toho také hloubkového, rádiového, radiotechnického a vzdušného průzkumu.

K vedení speciálního průzkumu se u frontu a vševojskové armády vysílají průzkumné skupiny speciálního určení a průzkumné diverzní odřady speciálního určení.

Úkoly rádiového a radiotechnického průzkumu plní jednotky, které mají ve výzbroji speciální průzkumná zařízení. K vedení rádiového průzkumu se u frontu a vševojskové armády rozvinují stanoviště pro rádiový odposlech a rádiové zaměřování a k vedení radiotechnického průzkumu stanoviště radiotechnického průzkumu.

Radiolokační průzkum se vede s využitím průzkumných radiolokátorů (stanovišť).

Vzdušný průzkum u frontu vedou osádky průzkumných letounů. U vševojskové armády je veden přiděleným úsilím frontového průzkumného letectva, bezpilotními průzkumnými letouny a vrtulníky vojskového letectva.

Dělostřelecký, ženíjní a radiační a chemický průzkum vedou organické průzkumné jednotky i jednotky daného vojska.

K vedení vojskového průzkumu u divize (pluku) se vysílají ze sestavy průzkumných, motostřeleckých a tankových jednotek průzkumné odřady, samostatné průzkumné, průzkumné, bojové a průzkumné a důstojnické průzkumné hlídky, pátrací družstva (tanky), jednotky k provádění výpadů, zřizování léček a vedení průzkumu bojem, zřizují se též pozorovací stanoviště, pozorovatelná a vysílají se pozorovatelé.

K vedení hloubkového průzkumu vysílá divize průzkumné skupiny pro činnost v týlu nepříteli.

Vzdušný průzkum u divize vedou osádky vrtulníků, v případě nutnosti za pomoci

průzkumníků druhů vojsk a služeb, i bezpilotní průzkumné letouny. Uskutečňuje se vzdušným pozorováním, vzdušným fotografováním a s využitím radioelektronických a jiných zařízení.

Radiolokační průzkum vedou průzkumné radiolokátory. K radiolokačnímu průzkumu se používají radiolokátory, které zjišťují pohyblivé pozemní cíle, letadla a také střelecká děla, minomety a raketomety.

Dělostřelecký průzkum vedou průzkumné jednotky dělostřelectva a osádky vrtulníků; současně řídí palby. K vedení dělostřeleckého průzkumu se rozvíjí síť velitelsko-pozorovacích stanovišť a pozorovatelů, stanovišť zvukoměrného a radio-technického průzkumu a stanovišť radiolokátorů pro zjišťování pohyblivých pozemních cílů, střeleckých děl, minometů a raketometů.

Ženíjný průzkum vedou jednotky ženíjního vojska, z nichž se vyčleňují ženíjní pozorovací hlídky, ženíjní průzkumné hlídky a skupiny, kromě toho i ženísté průzkumníci, kteří se začleňují do sestavy vševojskových jednotek pro průzkum a zajištění.

Radiační a chemický průzkum vedou průzkumné jednotky chemického vojska a speciálně připravená družstva, osádky a obsluhy jednotek všech druhů vojsk a vrtulníků radiačního a chemického průzkumu.

K ničení a vyřazení důležitých nepřátelských objektů jsou využívány orgány speciálního průzkumu (průzkumné skupiny speciálního určení a průzkumné diverzní oddáry speciálního určení) frontu a armád, orgány hloubkového průzkumu (průzkumné skupiny) divizí, průzkumné orgány vojskového průzkumu (průzkumné oddáry, samostatné průzkumné, průzkumné a bojové průzkumné hlídky) divize a pluků. Objekty ničí přepady a zřizováním léček, přičemž používají všechny dostupné prostředky.

Zasazené průzkumné orgány **získávají průzkumné zprávy** bojovou činností, pozorováním, nasloucháním, fotografováním, výpady, přepady, léčkami, průzkumem bojem, odposlechem a zaměřováním radioelektronických prostředků, pozorováním s využitím průzkumného a signalizačního zařízení, dotazy u místního obyvatelstva, výslechem zajatců a přeběhlíků, studiem dokumentů, vzorků výzbroje a bojové techniky a dalšími způsoby průzkumu. Nejucelenější zprávy jsou získávány bojem vojsk a průzkumem bojem. V poslední době je věnováno velké úsilí všem způsobům získávání zpráv pomocí technických prostředků průzkumu.

Hloubka vedení průzkumu u frontu, vševojskové armády, divize a pluku závisí na operačním (bojovém) úkolu vojsk. Musí zabezpečit možnost včasného předvídání změny situace a zjištění objektů pro ničení všemi prostředky na maximální dálky. Hloubka průzkumu může dosahovat u frontu 600–800 km, u vševojskové armády 300–400 km, u divize 100 km a u pluku 50 km.

V další části článku chci ukázat na ně, které **možnosti dalšího zvyšování výslednosti operačního a taktického průzkumu**. Nejdůležitějším problémem celého souhrnu opatření organizace průzkumu je otázka plánování průzkumu a ukládání úkolů vykonavatelům. Zkušenosti ze cvičení potvrzují, že současné způsoby a metody plánování průzkumu, forma a obsah plánů odpovídají současným požadavkům. Pochopitelně, že i ty je třeba dále zdokonalovat, a to v těchto směrech:

— zvyšováním úlohy plánování jako centrálního stupně k zabezpečení pevného, nepřetržitého a operativního řízení činnosti průzkumných svazků, útvarů a jednotek,

— zdokonalováním metod a způsobů plánování, zvyšováním úrovně operační objektivnosti plánů průzkumu včetně rozpracování a použití formalizovaných dokumentů, širokým využíváním soudobé výpočetní techniky a možností automatizovaných systémů velení,

— zdokonalováním formy plánů průzkumu a zejména kvality jejich obsahu.

Aby se mohl zamýšlený plán realizovat, je potřebné operativně doručit jeho úkoly příslušným vykonavatelům, krátce a jasně určit ráz, obsah a podmínky jejich řešení. V souvislosti s tím je proto nezbytné vyjádřit následující úvahy o zásadách ukládání úkolů vykonavatelům:

— ukládat jen ty úkoly, které diktuje vývoj situace a jejichž splnění je zcela nezbytné pro přijetí zdůvodněného rozhodnutí; přitom každý úkol musí být přesně stanoven co do místa, času a lhůty hlášení,

— průzkumné úkoly musí vycházet ze skutečných možností sil a prostředků, kterými v daný okamžik reálně disponuje front, armáda a divize; to znamená, že úkoly lze ukládat až poté, co byly tyto možnosti na základě výpočtů přesně určeny z hlediska jednotlivých uskupení, směrů a prostorů.

Důležitým ukazatelem efektivnosti řízení průzkumu je jeho operativnost, tj. schopnost zpravodajských orgánů štábů uskutečňovat řídicí funkce ve stanovených lhůtách. Toho je možné dosáhnout především

použitím nových technických prostředků, zvláště automatizovaných systémů velení, ale i zdokonalením stylu a metod práce štábů při řízení průzkumu na základě zvýšení úrovně jejich připravenosti.

Další důležitou podmínkou zvýšení efektivity řízení průzkumu je další zdokonalování jeho technického vybavení.

Technický základ řízení průzkumu představují spojovací, automatizační a mechanizační prostředky, které plní jednu z podstatných funkcí v systému řízení průzkumu tím, že zabezpečují výměnu všech druhů průzkumových informací mezi místy velení v lhůtách blízkých reálnému času.

Mnohé závisí na úrovni vycvičenosti průzkumných orgánů a průzkumníků. Její zvyšování je základním předpokladem efektivity celkového řízení průzkumu.

V současném období je třeba věnovat prvořadou pozornost následujícím směrům v práci zpravodajských orgánů:

— zdokonalování celkové organizace zpravodajských orgánů štábů všech stupňů s cílem využití existujících rezerv ke zvyšování efektivity řídicí činnosti,

— hledání možností zkracování doby pronikání důležitých zpráv a informací s cílem dosáhnout stavu jejich pronikání v reálném čase,

— zdokonalování úrovně připravenosti specialistů, kteří odposlouchávají zprávy vzdušného průzkumu,

— efektivnímu využívání grafických a formalizovaných dokumentů při vydávání úkolů podřízeným a při obdržení průzkumových hlášení od nich,

— cítěvdomému zdokonalování odborné přípravy průzkumníků všech odborností a stupňů.

Aby byl průzkum na vyšší ukládaných úkolů, je nutné neustále zdokonalovat způsoby jeho organizace a vedení, zabezpečovat pevné, nepřetržité a operativní řízení sil a prostředků, dosahovat co nejpevnějšího souladu organizační struktury a vybavení moderními technickými prostředky s charakterem plněných úkolů.

Na zvlášť důležitém významu nabývá v současné době otázka zdokonalování průzkumu v podmínkách stále se zesilujících příprav USA a států NATO na válku.